

Klimaatverandering en schadevoorkoming

Een beter milieu begint bij jezelf. Waar welbegrepen eigen belang onvoldoende aansporing geeft, zijn we met het (verbintenissen)recht in de hand in theorie goed toegerust om ervoor zorg te dragen dat burgers en bedrijven hun maatschappelijke verantwoordelijkheid dragen. De praktijk blijkt echter weerbarstiger.

Graag brengen Elbert de Jong en Anne Keirse op deze expertmeeting onder de aandacht dat de wijze waarop het (verbintenissen)recht traditioneel wordt ingezet, schromelijk tekortschiet. Zie hierover ook de inbreng 'Klimaatverandering in het verbintenissenrecht' van Elbert de Jong. Door vanuit een abstracter perspectief naar het recht en klimaatverandering te kijken, proberen zij de afzonderlijke rechtsregels in een meer overkoepelend theoretisch kader te plaatsen. Perspectiefwijzigingen zijn daarbij geboden en zij roepen dan ook op het (verbintenissen)recht te prepareren voor een eigen klimaatverandering.

Elbert de Jong LL.M (e.r.dejong@uu.nl) is als assistent in opleiding verbonden aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Utrecht. Zijn promotieonderzoek, onder begeleiding van prof. mr. Anne L.M. Keirse, gaat over de vraag of er op private actoren ethische verantwoordelijkheden rusten aangaande het voorkomen, herstellen dan wel compenseren van (maatschappelijke) schade ontstaan door klimaatverandering en milieuaantasting/ - uitputting, welke neergelegd kunnen en moeten worden in het verbintenissenrecht. Door het gebruikmaken van een ethisch perspectief worden de (morele) tekortkomingen van het huidige verbintenissenrecht scherper neergezet. Dit biedt vervolgens de mogelijkheid om vanuit een (meta)juridisch perspectief te beoordelen welke (al dan niet systematische) veranderingen binnen het verbintenissenrecht nodig zijn. Twee hoofdthema's komen hierbij naar voren: publieke belangen in het verbintenissenrecht en publieke accumulatieve schade. Het eerste thema gaat over de vraag in hoeverre van private actoren mag of moet worden verwacht dat zij in hun privaatrechtelijke relaties integraal rekening houden met belangen die niet direct hun (exclusieve) eigen belangen betreffen. Het tweede thema betreft individuele verantwoordelijkheid voor schade die uitsluitend ontstaat doordat veel mensen een handeling uitvoeren, terwijl dezelfde handeling op zichzelf niet direct schadelijk is.

Prof. mr. Anne L.M. Keirse (a.l.m.keirse@uu.nl) is als hoogleraar burgerlijk recht verbonden aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Utrecht. Zij richt haar onderzoek op de ontwikkeling van het Nederlandse en Europese verbintenissenrecht in ruime zin. Wat is de koers die het verbintenissenrecht is ingeslagen? Hoe en waarom moet die koers worden beïnvloed? Keirse wil ertoe bijdragen dat het verbintenissenrecht wordt ingezet niet alleen om maatschappelijk ongewenst gedrag te sanctioneren, maar met name ook om voor de toekomst gewenst gedrag te faciliteren. Daartoe draagt zij de schadevoorkomingsplicht aan. Met deze door haar in het kader van haar oratie geïntroduceerde term verwoordt zij een grondbeginsel van het verbintenissenrecht: *alterum non laedere*, laat schade niet onnodig oplopen, maar voorkom!